

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- **Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.**

Nykyisen palkkatukilakiuudistuksen taustalla on tarkoitus lisätä palkkatuen käyttöä erityisesti yrityksissä. Sen tarkoituksena on myös edistää heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistämistä ja sitä kautta nostaa työllisyysastetta. Pidämme hyvänä, jos tuki voitaisiin tarjota työnantajan antaman tuen sijasta esimerkiksi muina työvoimapalveluina osana työsuhdetta. Työolosuhteiden järjestelytukea tulee markkinoida aktiivisemmin ja sen käyttö palkkatuen osana tulee linkittää selvemmin ja mahdollistaa lainsäädännöllä.

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- **Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää**

Palkkatuen myöntämisen yleisiä edellytyksiä muutettaisiin rajaamalla palkkatuki heikossa työmarkkina-asemassa olevien työttömien työnhakijoiden työllistymisen edistämisen tueksi. Koemme, että mikäli palkkatuen käyttöä halutaan lisätä, se tulee pitää mahdollisimman joustavana ja työllistymistä suosivana.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- **Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)**

- **Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen**
- **Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin**

Palkkatuen rajaaminen vain siten, ettei sitä voitaisiin hyödyntää saman työnantajan toimesta, ei suosi pitkään työttömänä olleita. On olemassa työnantajia, joiden työtehtävät ovat kausiluontoisia ja ne täydentävät hyvin heikossa työmarkkina-asemassa olevien työelämätarpeita. Usein siirtyminen pitkästä työttömyydestä tapahtuu asteittain ja palkkatuki mahdollistaa joustavasti palkan kompensoinnilla erilaisia yksilöllisiä malleja kohti työelämää. On erityisen tärkeää, että palkkatuen lisänä siihen mahdollistetaan muita osaamista ja työkykyä lisääviä palveluita, jotta työnantajien kuormaa ei tässä kohdin kasvateta.

Tärkeää on tunnistaa myös kolmannen sektorin käyttö palkkatukityöllistäjänä. Kolmannen sektorin palkkatuen uudistamisen yhteydessä on puhuttu vahvan yksilöllisen tuen kytkennästä, työkyvyn kartoituksesta, palvelujen yhteensovittamisen tärkeydestä ja tavoitteellisesta työllisyyden edistämisestä. Myös nämä sisällöt on tärkeää huomioida uudistuksen yhteydessä.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- **Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin**
- **Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään**

Ehdotus työnantajan sivukulujen (työnantajan eläkemaksu, sairausvakuutusmaksu, työttömyysvakuutusmaksu, tapaturmavakuutusmaksu ja pakollinen ryhmähenkivakuutusmaksu) ja lomarahojen poisjättämisestä pienentää työnantajan saamaa korvausta työttömän työnhakijan palkkaamisesta palkkatuella. Kunnat ja kaupungit työllistävät monia palkkatuella erilaisten mallien kautta ja tämä voi sekä pienille, että suurille kunnille kynnyskysymys tulevaisuudessa, mikäli näitä kuluja ei lueta palkkatuen piiriin. Sillä voi olla vaikutusta myös palkkattavien työnhakijoiden määrään.

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- **Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista**
- **Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen**
- **Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista**

Palkkatukea on ehdotettu rajattavan 5 ja 10 kuukauteen mikä vaikuttaa lyhyeltä ajalta huomioiden kohderyhmä, johon palkkatukilainsäädäntöä ollaan kohdentamassa. Mikäli palkkatukijaksoihin sisällytetään muita palvelukokonaisuuksia ja kuntoutuksellisia elementtejä, ei useinkaan puhuta lyhyistä prosesseista. Jos aluksi täsmennetään työkykyä ja sen jälkeen aletaan kehittämään osaamista esimerkiksi oppisopimuksella, olisi palkkatuesta tehtävä mahdollisimman joustava ja helposti räätälöitävä. Tällöin on hyvä tiedostaa myös monimuotoiset työtehtävät ja työympäristöt.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- **Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista**
- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista**
- **Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.**

On hyvä, että palkkatuen määräprosentteja selkeytetään, mutta mikäli työnantajan sivukulut ja lomarahat ovat jäämässä esityksestä pois, voi tämä olla haaste erityisesti kolmannen sektorin toimijoille. Kolmas sektori tarjoaa usein sen ns. ensimmäisen työpaikan pitkään työttömänä olleille ja pehmeän laskun työelämään, eikä sitä tulisi mitata sillä, kuinka monta se työllistää itselleen mikä ei ole edes sen tarkoitus. On kannatettavaa, että tukea voidaan jatkaa 10 kuukauden jälkeen harkinnalla ja riittäväillä perusteilla. Erityisesti se nähdään tärkeänä osaamisen hankkimisen näkökulmasta. Mikäli työelämässä olosta on pitkä aika, tarvitaan joustavaa, yksilöllistä ja räätälöitävää tukea pidemmälle työllisyyspolulle.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.**
- **100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille**
- **Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtioneuvoston ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.**

Esityksessä on ehdotus työnantajan sivukulujen lomarahat mukaan lukien rajaaminen tukikelpoisten kustannusten ulkopuolelle. Tässä kohtaa se huomioitaisiin korottamalla kertoimella 1,23 mikä on hyvä asia.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- **Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan**
- **Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.**
- **Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana**

On tärkeää, että palkkatuen määrä on 50% oppisopimuskoulutuksen ajalta, koska nykyisellään se on voinut olla vain 30%. Tällä voidaan mahdollisesti lisätä työnantajien halukkuutta solmia oppisopimus. Koska palkkatuella tuetun työn tarkoituksena on parantaa työttömän työnhakijan ammatillista osaamista ja edistää työllistymistä avoimille työmarkkinoille, niin uudistuksen olisi tärkeää kaikilta osin tukea tätä.

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- **Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle**

Ei lausuttavaa.

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- **Tuki on uusi**
- **Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.**
- **Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.**
- **Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.**

On hyvä, että yli 55 vuotiaiden työllistäminen on nostettu esille täysin uutena tuettavana asiana. Edellytys tuen osalta heillä on kuitenkin 24 kk työttömyyttä 28 kuukauden aikana ja tältä osin työttömyyden ei tarvitsisi antaa pitkittyä noin pitkäksi. Esimerkiksi 12 kk 14 kuukauden aikana voisi olla sopivampi vaihtoehto.

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- **Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)**
- **Työllisyyspoliittinen-avustus (säädettäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)**

- o **Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen**

Työolosuhteiden järjestelytuki on aivan liian vähän käytetty ja hyödynnetty tuki työnantajille. Tukea on tuotu enempi esille nykyisellään työkykykoordinaattoreiden toimesta. Kyseessä oleva tuki olisi tärkeää sitoa tiiviiksi osaksi esimerkiksi palkkatukea osana niiden henkilöiden palkkaamista, joiden työllistymistä voitaisiin edistää monipuolisella tuella työpaikalla. Yksilölliset ratkaisut ja mahdollisuus räätälöityihin palvelukokonaisuuksiin työnhakijan työllistämisen edistämiseksi, tulee mahdollistaa.

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Vaikka Työkanava OY ollaan perustumassa, ei sosiaalisten yritysten asemaa voida sivuuttaa merkittävänä heikossa työmarkkina-asetuksessa olevien työllistäjänä. Sen lisäksi on tärkeää tiedostaa, millaisesta määrästä on kyse, kun puhumme haastavassa työmarkkina-asetuksessa olevista. Kuntien työmarkkinatuen kuntaosuudet ovat olleet kasvussa viime vuosina, ja mikäli tähän kohderyhmään halutaan kohdennettavan vaikuttavia ja aktivoivia työllistämistoimenpiteitä, vaaditaan erilaisia toimintaympäristöjä ja myös yritysmuotoja. Mikäli kuntien tulevassa kannustavassa kustannusmalliehdotuksessa ainoastaan työllistäminen poistaa työmarkkinatuen kuntaosuusmaksulistalta, työllistämiseksi tulee tarjota monenlaisia työympäristöjä, mutta myös jatkopolutuksen paikkoja ennen pidempikestoiseen työhön ja yritys-elämään siirtymistä.

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- o **Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.**

Ei lausuttavaa.

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin**
- Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista**
- Muuta kommentoitavaa**

Lailla ollaan hakemassa palkkatuen enentyvää käyttöä eritoten yrityksissä sekä työllisyysasteen nostoa nuorten, ikääntyneiden, perusasteen koulutuksen käyneiden, maahanmuuttajien tai alentuneesti työkykyisten osalta. Näin ollen on hyvä tunnistaa, millaisia ominaispiirteitä kyseisen kohderyhmän osalla usein on. Usein tutkimuksin on todettu, että pitkä ja yksilöllinen

työhönvalmennuksen kaltainen tuki on vaikuttavaa ja heidän kohdallaan toimivaa. Yksilö- ja työhönvalmennuksen kaltaiset palvelukokonaisuudet jotka sisältävät moniammatillisen tuen kokonaisuuksia, ovat toimivia ja tehokkaita, jolloin tällaisia elementtejä on hyvä olla myös yrityksiin siirrettävän palkkatukityöllistämisen osalta. Työpaikalle vietävät tuen muodot, työkykyyn liittyvät tuen mallit ja tuki työn aloituksessa ja työn aikana, ovat erittäin merkitseviä keskeytysten ennakoinniseksi ja siten epäonnistumisten välttämiseksi.

On tärkeää muistaa, että 2.5 astunut uusi asiakaspalvelumalli muuttaa myös palkkatuella työllistettävien palveluprosessia. Koska palkkatukityölle ollaan tässä lain lausuntoesityksessä esittämässä vahvempaa tavoitteellisuutta ja osaamisen arviointia, tulee se myös lainsäädännöllä mahdollistaa ja tarkentaa, millaisia edellytyksiä laki siihen tarjoaa. Uudistettu JTYP lakia on tässä kohtaa tärkeää huomioida, onko uusi asiakaspalvelumalli linjassa tämän esityksen ja sen tavoitteiden kanssa.

Järvenpää Jussi
Kokkolan kaupunki, kaupunginkanslia